

Valtion elokuvatarkastamo

Toimintakertomus 2010

Helsinki 2011

SISÄLLYS

1. Johdon katsaus	3
2. Vaikuttavuus	6
3. Toiminnallinen tehokkuus	12
4. Tuotokset ja laadunhallinta	17
5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	19
6. Tilinpäätöslaskelmien analyysi	23
7. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	24

1. Johdon katsaus

Vuosi 2010 oli elokuvatarkastamossa suuren muutoksen vuosi. Vuodesta 1953 käytössä olleet tilat Kampissa Jaakonkatu 5:ssä jouduttiin jättämään ja virasto muutti syyskuun alussa Sörnäisten rantatie 25:een, samaan taloon Kansallisen audiovisuaalinen arkiston (KAVA) kanssa. Läheinen fyysinen yhteys toisen opetus- ja kulttuuriministeriön alaisen viraston kanssa antaa mahdollisuuden entistä tiiviimpään yhteistyöhön esimerkiksi tilojen käytön osalta. Uusiin tiloihin jouduttiin rakennuttamaan uudet elokuvakatselutilat, mikä vaati paljon voimavaroja.

Kuvaohjelmalainsäädännön uudistamista vuodesta 2008 valmistellut työryhmä jätti lopullisen esityksensä kulttuuriministeri Wallinille maaliskuussa 2010 ja siitä muokattu hallituksen esitys annettiin eduskunnalle lokakuussa 2010. Elokuvatarkastamon johtaja ja ylitarkastaja osallistuivat kevään ja kesän aikana lopullisen esityksen virkamiesvalmisteluun. Lakiesitys on helmikuussa 2011 edelleen eduskunnan käsittelyssä. Jos eduskunta hyväksyy esityksen ennen huhtikuun vaaleja, astuu se voimaan suunnitelmien mukaan vuoden 2012 alussa. Esityksessä ehdotetaan, että viranomaisen tekemästä kuvaohjelmien ennakkotarkastuksesta luovutaan ja ikäluokittelu siirtyy pääosin toimialan yritysten tehtäväksi. Viranomaisen tehtävä on kehittää luotettava ikäluokitusjärjestelmä, kouluttaa yritysten luokittelijat ja valvoa heidän toimintaansa. Esityksessä ehdotetaan niin ikään, että televisiolähetysten lastensuojelullinen valvonta siirretään Viestintävirastolta Valtion elokuvatarkastamon seuraajalle. Muutoksen jälkeen kaikki kuvaohjelmien jakelukanavat olisivat saman viranomaisen vastuulla. Uuden viranomaisen tehtäviin lisätään ehdotuksen mukaan myös mediakasvatus ja – tutkimus. Taustalla on audiovisuaalisen median voimakas muutos, ennen muuta tarjonnan siirtyminen yhä enemmän Internetiin. Tehtävien muuttumisen vuoksi viranomaisen nimi muutetaan uusiksi tehtäviksi paremmin vastaavaksi Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskukseksi.

Taloudellisesti vuosi 2010 oli edellistä selvästi heikompi vähentyneiden tulojen vuoksi. Kuluneena vuonna perittiin ensimmäistä kertaa täysimääräisenä 800 euron valvontamaksu jokaiselta ilmoittajalta, joka levittää vain aikuisille tarkoitettuja tai televisiossa ennen klo 21 esitettyjä kuvaohjelmia. Valvontamaksusta saadut tulot eivät, toisin kuin lainmuutoksen yhteydessä arvioitiin, korvanneet tarkastusmaksujen vähenemisestä aiheutuneita tulojen menetyksiä.

Tulossopimuksessa vuosille 2008–2010 arvioitiin tarkastettavan 1 600 kuvaohjelmaa. Vuonna 2010 tarkastettiin kuitenkin vain 1 315 kuvaohjelmaa (2009: 1 765 kuvaohjelmaa), minkä vuoksi tarkastustulot vähenivät yli 52 000 eurolla.

Kuvaohjelmien rekisteröinnit eli tarkastettujen ja ilmoitettujen kuvaohjelmien yhteismäärä lisääntyi huomattavasti. Niitä tehtiin 61 350 kappaletta (2009: 44 540), mikä ylitti selvästi tulossopimuksen arvion, 22 500 kuvaohjelmaa. Kuvaohjelmailmoitukset, erityisesti ilmoitukset televisiossa ennen klo 21 esitetyistä kuvaohjelmista lisääntyivät, mutta pornografisten kuvaohjelmien ja vuorovaikutteisten kuvaohjelmien eli tietokone- ja konsolipelien ilmoitusmäärät vähenivät huomattavasti. Pelien kohdalla syy ei ole markkinatilanteen heikkeneminen, sillä pelialalla meni taloudellisesti paremmin kuin vuonna 2009, vaan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Pornografisten ohjelmien

ilmoittajien kato johtunee pääosin 800 euron valvontamaksun käyttöönnotosta.

Taloudellisen tilanteen heikkenemisen ja tarkastusmäärien vähenemisen vuoksi elokuvatarkastamo lopetti vuoden 2009 lopussa kuusi sivutoimisen tarkastajan tehtävää. Pienentynyt tarkastajajoukko on keskittynyt elokuvien tarkastamiseen ja mediakasvatushankkeisiin. Jälkivalvontakäyntejä on vähennetty, ja valvonnassa on keskitytty kuvaohjelmien Internet-levityksen kartoittamiseen ja levittäjien neuvontaan. Tietokonepelialaa edustavan FIGMA ry:n kanssa toteutettiin jälleen K18 -pelien koeostoprojekti, jonka tulokset olivat samanlaiset kuin vuotta aiemmin, kolmannes ostoyrityksistä onnistui. Valvontaa ja valistusta tarvitaan edelleen. Koeostoprojekti suuntautui vuonna 2010 pääkaupunkiseudun lisäksi Ouluun, Jyväskylään, Joensuuhun ja Turkuun.

Valtion elokuvaalautakunnalle tehtiin vuoden aikana 12 valitusta ikärajoista. Valitusten määrä on normaali. Valituksista hyväksyttiin viisi. Vuonna 2010 haettiin yhden kuvaohjelman osalta poikkeuksellisesti (edellisen kerran vuonna 2004) muutosta Korkeimmalta hallinto-oikeudelta (KHO). Kyseessä oli paljon julkista keskusteluakin herättänyt dokumentti ”Reindeerspotting”. KHO totesi sen haitalliseksi alle 18-vuotiaille eli ei hyväksynyt valitusta. Reindeerspotting -elokuvan ikärajaan otettiin paljon kantaa myös elokuvatarkastamon yleisölle suunnatussa ikärajaäänestyksessä. Äänestäneiden suuri enemmistö, 88 %, oli sitä mieltä, että ikäraja K18 on liian korkea.

Elokuvatarkastamo panosti edelleen eri tavoin mediakasvatukseen ja ikärajavalistukseen. Elokuvatarkastamo oli Mediakasvatusseuran yhteisöjäsen, ja tarkastamon johtaja oli asiantuntijajäsenenä lapsiasiavaltuutetun neuvottelukunnassa, samoin Mannerheimin lastensuojeluliiton mediakasvatustyöryhmässä. Myös opetus- ja kulttuuriministeriön asettama mediakasvatuksen koordinaatiota kehittänyt työryhmä, jonka asiantuntijajäsenenä tarkastamon johtaja toimi, jatkoi työtään. Lisäksi tarkastamon edustajat osallistuivat eri tavoin Liikenne- ja viestintäministeriön mediafoorumien ja sen alaryhmien työhön. Opettajille tarkoitetuille EDUCA -messuilla VET osallistui yhdessä Koulukinon, Elokuvakontaktin ja Kansallisen audiovisuaalisen arkiston kanssa. Elokuvatarkastamon kaksi tarkastajaa osallistui myös Digipelit varhaiskasvatuksessa - koulutuskiertueeseen, joka suuntautui eri puolille Suomea. Tarkastamon tarkastaja myös luennoi lasten ja nuorten parissa työskenteleville psykologeille, psykiatreille ja muille ammattilaisille. Tarkastaja Happo kirjoitti artikkelin Mediametkaa osa 4 Kaikki peliin - julkaisuun ja johtaja artikkeleita eri aikakauslehtiin, mm. Kuluttaja- lehteen.

Vuonna 2009 aloitettu yhteistyö Lauttasaaren yhteiskoulun kanssa ns. nuorisopaneelitoiminnassa jouduttiin keskeyttämään muuton vuoksi. Nuoriso- ja lastenpaneelitoimintaa todennäköisesti jatketaan tulevaisuudessa osana Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskuksen toimintaa, sillä vuorovaikutus lasten ja nuorten kanssa kuvaohjelmaluokittelua kehitettäessä on erittäin tärkeää.

Kansainvälistä yhteydenpitoa jatkettiin. Tarkastamon edustaja osallistui toukokuussa Haagissa järjestettyyn Euroopan elokuvatarkastajien vuosittaiseen tapaamiseen ja Maltalla marraskuussa järjestettyyn PEGI -konferenssiin sekä Karlstadissa, Ruotsissa, järjestettyyn mediakasvatusta käsitelleeseen konferenssiin. Tarkastaja Happo jatkoi PEGI -luokittelujärjestelmään kuuluvan valituslautakunnan jäsenenä.

Elokuvatarkastamon neuvottelukunta kokoontui vuoden 2010 aikana kerran. Kaikki neuvottelukunnan jäsenet osallistuivat myös kuvaohjelmien lainuudistustyöryhmän työhön. Puheenjohtajana toimi edelleen tarkastamon johtaja Matti Paloheimo ja jäseninä, kanavajohtaja Pirjo Airaksinen (Nelonen), kulttuuriasiainneuvos Kristina Hautala-Kajos (Opetus- ja kulttuuriministeriö), oikeustieteen tohtori Sakari Huovinen (Helsingin yliopisto), toimitusjohtaja Tero Koistinen (Suomen Filmikamari), toiminnanjohtaja Riku Olkkonen (FIGMA ry), pääsihteeri Hanna Markkula-Kivisilta (Pelastakaa Lapset ry), nuorisotyön päällikkö Juuso Peura (Mannerheimin lastensuojeluliitto), ylitarkastaja Maarit Pietinen (Valtion elokuvatarkastamo), psykologian tohtori Tarja Salokoski, puheenjohtaja Lasse Saarinen (Suomen elokuvatuottajat ry) ja professori Tapio Varis (Tampereen yliopisto).

2. Vaikuttavuus

2.1. Toiminnan vaikuttavuus

Elokuvatarkastamon vaikuttavuustavoitteena on edelleen lasten kehityksen turvaaminen kuvaohjelmaympäristössä. Tavoitteen saavuttamista mitataan joka toinen vuosi toteutettavan yleisötutkimuksen ja asiakastyytyväisyyskyselyn avulla. Vuonna 2010 tehtiin asiakaskysely. Vaikuttavuusarvioinnin perusteena on myös valitusten määrä ja tarkastamolle tullut yleisöpalaute sekä julkinen keskustelu. Yleisöpalautteesta enemmän asiakaspalvelu/tiedotusosiossa s. 8.

	2008	2009	2010	muutos edelliseen, %
Tarkastetut kuvaohjelmat	1618	1765	1315	-25,5
Tarkastetut vuorovaikutteiset kuvaohjelmat	2*	2*	2*	
Valitukset elokuvalautakunnalle	9	3	12	+75,0
Esitysluvat (festivaalit)	26	23	24	+ 4,2

* yksi pelinimike kahdessa eri formaatissa (PS2, PS3, Wii jne.)

Tarkastettuja kuvaohjelmia oli 1315 (2009: 1765), kun tulossopimuksen arvio vuosille 2008 - 2010 on 1600 kuvaohjelmaa. Tarkastusten väheneminen johtuu vuoden 2009 heinäkuussa voimaan astuneen lainsäädännön muutoksesta, jolla televisiossa ennen 21 esitettyjä kuvaohjelmia ei enää tarvitse tarkastuttaa, kun niitä levitetään muussa kuvaohjelmajakelussa. Aiempina vuosina tarkastusmääriä lisännyt televisiosarjojen tarkastaminen tallenne- ja tilausohjelmajakelusta varten väheni huomattavasti. Vuosi 2010 oli ensimmäinen vuosi, johon vuoden 2009 lainmuutos täysimääräisesti vaikutti. Toinen merkittävä tarkastusten määrää vähentävä seikka oli se, että muutama valtakunnallinen televisiokanava ei enää asettanut televisiossa klo 21 jälkeen esitettyjä eli ennakkotarkastuksen alaisia ohjelmia tilausohjelmajakeluun, joten nämä tarkastukset loppuivat kokonaan. Tarkastettujen kuvaohjelmien määrä väheni näistä syistä merkittävästi eli neljänneksellä.

Valitusten määrä palasi vuonna 2010 vuoden 2009 poikkeuksellisen vähäisestä määrästä tavanomaisemmalle tasolle. Valitusten määrä suhteessa tarkastuspäätösten määrään, (2010: 0,9 %, 2009: 0,2%) lisääntyi edellisvuodesta, mutta oli kuitenkin erittäin pieni. Valtion elokuvalautakunta hyväksyi vuonna 2010 valituksista viisi eli 42 % (vuonna 2009 2/3).

Lokakuussa 2010 toteutetun asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan ikärajoja piti johdonmukaisina tai melko johdonmukaisina 90 prosenttia kyselyyn vastanneista asiakkaista. Tulos oli jokseenkin sama vuonna 2008. Päätösten perustelujen selkeydessä on tilanne asiakkaiden mielestä huonontunut. Vuonna 2010 ikärajapäätösten perusteluja piti selkeinä tai melko selkeinä 86 % vastaajista, kun tulos vuonna 2008 oli 91 prosenttia.

Tarkastusviranomaisen voi antaa luvan esittää 18 vuotta nuoremmille kuvaohjelmia niitä ennakoita tarkastuttamatta kuvaohjelmien esittämistä varten järjestettävässä erityisessä tilaisuudessa. Tulossopimuksen arvio on 25 esityslupaa. Vuonna 2010 lupia anottiin 24.

Ilmoitusten käsittely ja rekisteröiminen

Vaikuttavuustavoitteena oli ilmoituskäsittelyn laadukkuus lastensuojelun takeena. Käytännössä tämä tarkoittaa viranomaisrekisterin tarkkuutta, hyvää käytettävyyttä ja mahdollisimman laajaa tunnettuutta sekä kuvaohjelmarekisteriä rikoslain vastaista kuvaohjelmalevitystä ennaltaehkäisevänä tekijänä.

Sähköiseen ilmoitus- ja tarkastuskäsittelyyn ei kuluneena vuonna ollut tarvetta panostaa yhtä paljon kuin vuonna 2009, koska lainsäädännön muutoksia ei vuonna 2010 ollut. Asiakaskyselyn mukaan yli 80 % asiakkaista piti järjestelmien käyttöä helppona tai melko helppona. Kehitystyötä on kuitenkin jatkettu asiakashallinnan järkevöittämiseksi ja laskutuksen tehostamiseksi. Tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon liittyvät kustannukset vähenivät kuitenkin noin kolmannekseen vuoteen 2009 verrattuna (2010: 45 800 euroa, vuonna 2009: 151 778 euroa).

	2008	2009	2010	muutos edelliseen, %
Tavallisten kuvaohjelmien ilmoitukset	7398	22 873	48 646	+53,0
Vuorovaikutteisten kuvaohjelmien ilmoitukset (pelit)	1174	1322	665	-49,7
Pornografisten kuvaohjelmien ilmoitukset	14060	18575	10711	-42,3

Kuvaohjelmia ilmoitetaan elokuvatarkastamolle kolmen eri lainkohdan perusteella. Kuvaohjelma voidaan vapauttaa tarkastuksesta, jos se sisältää kuvaohjelmalain 4 §:ssä mainittua ennakkotarkastuksesta vapautettua sisältöä, jos se on esitetty televisiossa ennen klo 21 (4a §) tai jos kuvaohjelmaa esitetään vain 18 vuotta täyttäneille (11 §).

Tavallisten (pois lukien pornografiset ohjelmat) kuvaohjelmien ilmoitukset lisääntyivät jo vuonna 2009, koska televisiossa ennen klo 21 esitettyjen kuvaohjelmien ilmoittaminen tuli mahdolliseksi lainmuutoksella 1.7.2009. Tuon muutoksen vaikutukset kuvaohjelmailmoitusten määrään (ja tarkastusmäärään) näkyivät vuonna 2010 ensimmäistä kertaa koko kalenterivuoden osalta. Lain 4 §:ään ja 4 a §:ään perustuvien kuvaohjelmailmoitusten määrä jatkoi huimaa kasvuaan (+53 %).

Sen sijaan vuorovaikutteisten kuvaohjelmien (tietokone- ja konsolipelit) ilmoitukset vähenivät dramaattisesti vuonna 2010. Syynä ei ole markkinatilanteen heikkeneminen, vaan se, että useat maahantuojat laiminlöivät ilmoitusvelvollisuuttaan. Pienen osan ilmoitusten vähenemisestä selittää se, että joidenkin pelilehtien jakelu on Suomessa loppunut. Vuonna 2009 pelilehtien mukana jaettavia pelitallenteita ilmoitettiin 118, vuonna 2010 enää 77. Tammikuussa 2011 elokuvatarkastamo siirtyi maahantuojille esitetyistä pyynnöistä astetta järeämpiin keinoihin, ja ilmoittamistilanne näyttää tammikuun 2011 aikana parantuneen. Tilanne normalisoitunee vuonna 2011.

Aikuisille tarkoitettujen kuvaohjelmien ilmoitusmäärät vähenivät vuonna 2010 huomattavasti. Tämä johtunee vuonna 2009 heinäkuussa voimaan astuneesta lainmuutoksesta, jonka seurauksena aiemmin maksuttomasta palvelusta alettiin periä 800 euron vuotuinen valvontamaksu. Toinen syy lienee se, että pornografian kulutus on

siirtynyt entistä enemmän Internetin ilmaissisältöön, ja pornografian tallennemyynti ja -vuokraus on vähentynyt.

Valtion elokuvatarkastamon painopiste oli vuonna 2010 ollut enemmän mediakasvatushankkeissa kuin jälkivalvonnassa. Elokuvatarkastamo on kuitenkin jatkanut rikoslain vastaisten kuvaohjelmien maahantuonnin ennaltaehkäisyä pyytämällä rikoslain vastaisesta sisällöstä epäiltyjä kuvaohjelmia katsottavaksi ja arvioitavaksi. Valvonta oli pistokoeluontoista, ilmoitettujen kokonaismäärästä vain alle 2 prosenttia pyydettiin katsottavaksi, joten ennaltaehkäisevä työ ei ole kattavaa.

	Ilmoitettuja pornografisia ohjelmia	Pyydetty ilmoitusten perusteella katsottavaksi	Edell. osuus ilmoitetuista, %	Katsotuista arvioitu rikoslain vastaiseksi,	Osuus katso- tuista, %
2008	14 060	540	3,8	283	52,0
2009	18 575	397	2,1	208	52,0
2010	10 711	201	1,9	98	48,0

Lausunnot viranomaisille

Vaikuttavuustavoitteena oli edesauttaa rikollisen toiminnan ehkäisemistä kuvaohjelmiin liittyvissä asioissa sekä edistää viranomaisyhteistyötä kuvaohjelmaympäristössä.

	2008	2009	2010	Muutos ed. +/-
Poliisi	20	5	1	-4
Viestintävirasto	3	5	3	-2
Eduskunta (sivistysvaliokunta, oikeusasiamies)	-	3	3	0
Ministeriöt	4	4	3	-1
Yhteensä	27	17	10	-7

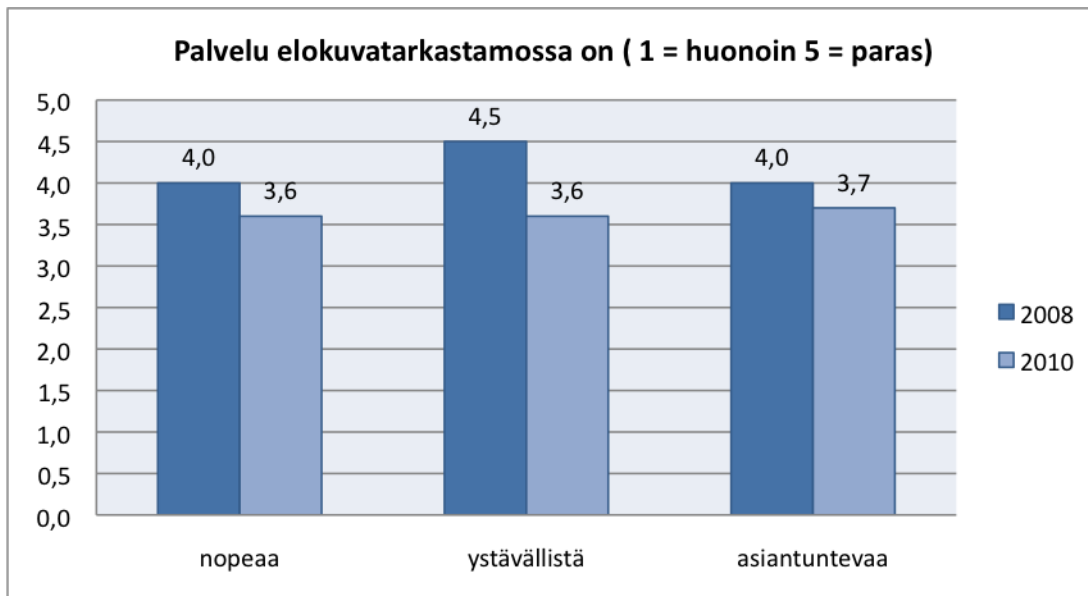
Vuonna 2010 elokuvatarkastamo antoi pyynnöstä poliisille yhden lausunnon, joka koski 560 pornografista kuvaohjelmaa. Lausunto annettiin kirjallisen ja muun painetun aineiston pohjalta.

Asiakaspalvelu/Tiedotus

Tavoitteena on hyvä eli luotettava ja mahdollisimman nopea asiakaspalvelu, jota arvioidaan asiakaskyselyillä ja muun palautteen avulla. Tiedotuksen avulla elokuvatarkastamon toteuttaa tehtävänsä lisätä kansalaisten tietämystä ikärajoista ja kuvaohjelmien mahdollisista haitoista lasten psyykkiselle kehitykselle sekä edistää lasten mediataitojen parantamista kuvaohjelmista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi.

Elokuvatarkastamon asiakkaita ovat toisaalta kuvaohjelmien tuottajat, maahantuojat, esittäjät ja levittäjät. Asiakkaat toimivat elokuvateatterialalla, tallennelevityksessä, tilausohjelmopalvelujen tarjoajina ja pelitallenteiden levittäjinä. Toinen, suurempi asiakaskunta on koko väestö, sillä elokuvatarjontaan ikärajoitukset vaikuttavat suoraan ihmisten kuvaohjelmia koskeviin valinnanmahdollisuuksiin.

Elokuvatarkastamo selvittää yritysasiakkaidensa tyytyväisyyttä joka toinen vuosi tehtävällä asiakaskyselyllä. Kustannussyistä osallistumispyyntö lähetetään sähköpostitse vain vakituksessa asiakassuhteessa oleville suomenkielisille asiakkaille. Näin ollen satunnaisten asiakkaiden ja ulkomaisten asiakkaiden mielipiteet jäivät rekisteröimättä.

Vuoden 2010 asiakaskysely toteutettiin lokakuussa. Kyselyn mukaan asiakkaiden tyytyväisyys oli vähentynyt niin palvelun nopeuden, ystävällisyyden kuin asiantuntevuudenkin kohdalla. Kokemukseen palvelun hidastumisesta ei ole perusteena ainakaan tarkastuksen kesto, sillä keskimääräinen kuvaohjelman tarkastamiseen kulunut aika on lyhentynyt. Rikoslain vastaisen sisällön arvioinnin kesto ei elokuvatarjonnassa tilastoida, mutta se on joissakin tapauksissa kestänyt useita viikkoja. Elokuvatarkastamon on jatkossa nopeutettava tätä arviointiprosessia. On myös huomattava, että edellisen kyselyn aikaan vuonna 2008 K18-ohjelmien ilmoittaminen oli maksutonta, mutta vuonna 2010 ilmoittajilta perittiin 800 € valvontamaksu. Kun palvelu on maksullista, vaaditaan luonnollisesti myös parempaa ja nopeampaa palvelua.

Huolestuttavaa on, että asiakastyytyväisyys on huonontunut myös elokuvatarjontaan asiantuntevuuden suhteen. Kuvaohjelmien tarkastuspäätösten johdonmukaisuudessa ja ikärajoitusten perustelujen selkeydessä on asiakkaiden mielestä toivomisen varaa. Elokuvatarkastamo on pyrkinyt jatkuvasti kehittämään ikärajalukituksen perusteita selkeämmiksi ja perusteluja yksiselitteisimmiksi, mutta parantamisen varaa riittää edelleen.

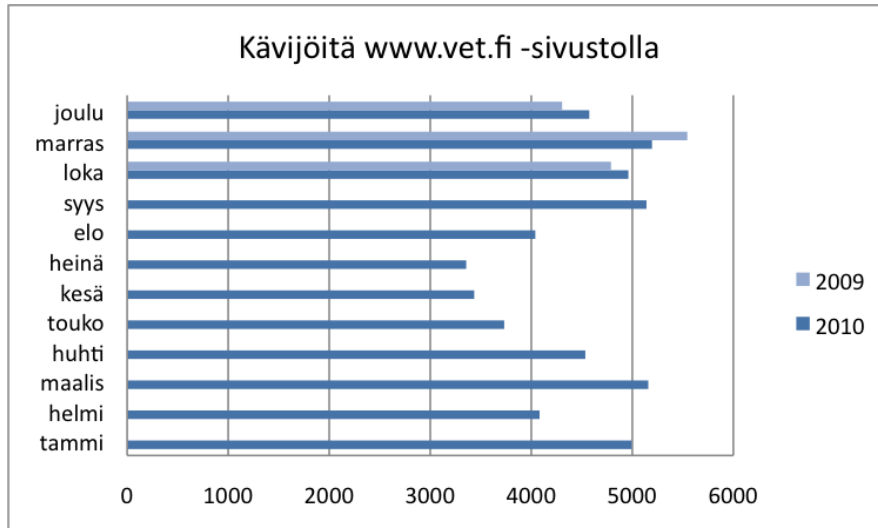
Asiakaspalautetta kerätään vuosittain myös toimialan kanssa järjestettävissä tapaamisissa. Tällaisia tapaamisia ei vuoden 2010 aikana kuitenkaan järjestetty, koska

toimialan edustajia tavattiin vuoden aikana usein lainsäädännön valmisteluun liittyvissä kokouksissa.

Elokuvatarkastamon toiminnan painopiste on siirtynyt kuvaohjelmien tarkastamisesta ja toimialan yritysten kanssa tapahtuvasta yhteistyöstä entistä enemmän vuorovaikutukseen suuren yleisön kanssa. Kun viranomaisen ei pysty enää kielloin ja rajoituksin suojelemaan lapsia, on pyrittävä lisäämään kansalaisten tietämystä ikärajoista ja kuvaohjelmien mahdollisista haitoista sekä edistämään lasten mediataitojen parantamista kuvaohjelmista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi.

Elokuvatarkastamo on panostanut ikärajatietoisuuden lisäämiseen. Valtion elokuvatarkastamon toiminnasta, ikärajojen perusteista ja tehdyistä ikärajapäätöksistä saa ajantasaista tietoa tarkastamon Internet-sivuilta, elokuvatarkastamo on myös toimittanut ikärajoista kertovia esitteitä kirjastoille, kouluille ja muille kiinnostuneille, osallistunut opettajille suunnatuille EDUCA-messuille, joilla tavoitetaan useita tuhansia opettajia ja muita koulussa toimivia kasvattajia. Elokuvatarkastamon edustaja on myös luennoinut nuorten ja lasten parissa toimiville psykologeille, psykiatreille ja muulle henkilökunnalle, kirjoittanut artikkeleita useisiin lehtiin ja muihin julkaisuihin. Näiden lisäksi elokuvatarkastamo on osallistunut mahdollisuuksien mukaan julkiseen keskusteluun ja erilaisiin mediakasvatushankkeisiin yhdessä muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa.

Tiedostustoiminnan vaikuttavuutta arvioidaan kyselyin ja mm. Internet-sivuston käyttäjämääriä seuraamalla sekä yleisöpalautteen avulla.

Keskimäärin elokuvatarkastamon verkkosivuilla on kuukausittain n. 1500 eri käyttäjää. Verkkosivuston suosituin osa on ikärajatietokanta. Sivuston on pitkään ollut pääosin yksisuuntainen tiedonjakelukanava. Vuonna 2009 elokuvatarkastamo avasi ikärajatietokantaansa vuorovaikutteisen osion, jossa yleisölle annettiin mahdollisuus kertoa mielipiteensä siitä, onko elokuvatarkastamon ikärajapäätös oikea. Tammikuuhun 2011 mennessä yksittäisiä mielipiteitä on esitetty 17 883 kertaa koskien 3112 eri kuvaohjelmaa. Kahden viidesosan (42 %) mielestä elokuvatarkastamon antama ikäraja on ollut liian korkea, vajaan kolmasosan mielestä ikäraja on ollut sopiva ja loppujen (28 %) mielestä liian matala.

Elokuvatarkastamo kerää yksityiskohtaista suoraa palautetta Internet-sivulla olevan palautelomakkeen kautta. Vuonna 2010 palautetta annettiin 151 kertaa (2009: 220 viestiä). Sen lisäksi elokuvatarkastamo saa palautetta jonkin verran myös puhelimitse, mutta puhelinpalautteita ei tilastoida. Elokuvatarkastamo vastaa kaikkiin asiallisiin tiedusteluihin ja palautteisiin, ja perustelee päätöksensä kysyjälle. Paljon palautetta annetaan televisiossa esitettyihin ohjelmiin liittyen ja nämä viestit välitetään Viestintävirastoon, jolle televisio-ohjelmiston lastensuojelullinen valvonta toistaiseksi vielä kuuluu. Elokuvien ikärajaa koskevilla palautteilla arvosteltiin useimmiten tarkastamon asettamaa ikärajaa liian alhaiseksi (esim. Coraline, Inglorious Basterds, Watchmen), mutta myös liian korkeaksi (Daybreakers, Reindeerspotting).

Ikärajaäänestyksessä mielipiteet ikärajan oikeellisuudesta jakautuvat melko tasaisesti, mutta palautelomakkeen tai sähköpostin kautta tuleva ikärajapalaute on aina kriittistä eli kuvaohjelmien ikärajoja pidetään väärinä, useimmiten liian alhaisina.

Yleisöpalaute on jonkin verran vähentynyt edellisvuodesta, mutta toisaalta elokuvayhtiöiden valitukset elokuvalautakunnalle ovat lisääntyneet. Yleisön palaute (=kritiikki) on siten jossain määrin käänteisesti verrannollinen elokuvayhtiöiden valitusten määrään, sillä yleisö valittaa yleensä liian matalasta ikärajasta, elokuvayhtiöt taas ikärajojen korkeudesta. Mitä tyytyväisempiä elokuvayhtiöt ovat, sitä tyytymättömämpi yleisö ja päinvastoin.

Vuonna 2010 toteutetuista mediakasvatushankkeista suurin ja vaikutuksiltaan laaja-alaisin oli Digipelit varhaiskasvatuksessa –koulutuskiertue yhdessä Mediakasvatuskeskus Metkan ja Suomen peliohjelmisto- ja multimediyhdistys FIGMA ry:n ja Aikakauslehtimedian kanssa. Elokuvatarkastamon kaksi tarkastajaa luennoi ja piti työpajoja varhaiskasvatuksen, alakoulujen ja kerhojen ammattikasvattajille sekä näiden alojen opiskelijoille viidessä eri yliopistossa. Kiertueen yhteydessä järjestettiin myös Koko perhe pelittää -vanhempaintapahtumia, joissa lapset ja vanhemmat pelasivat yhdessä erilaisia digitaalisia pelejä. Vanhemmille jaettiin tilaisuuksissa tietoa mm. pelien ikärajalukuokituksista.

Valtion elokuvatarkastamon edustaja on ollut myös asiantuntijajäsenenä Mediakasvatusseuran mediabarometri-tutkimushankkeen ohjausryhmässä. Tutkimuksessa selvitettiin 0-8 -vuotiaiden lasten mediankäyttöä Suomessa. Tutkimuksen loppuraportti julkaistaan vuonna 2011.

2.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Elokuvatarkastamolla ei ole sijoitusmenoja. Siirtomenoille ei ole asetettu tulostavoitteita. Ne käytettiin kaikkeen toimintaan.

3. Toiminnallinen tehokkuus

3.1. Toiminnan taloudellisuus

Tulossopimuksessa vuosille 2008–2010 elokuvatarkastamon vuosituloiksi arvioidaan 300 000 euroa. Taso saavutettiin myös vuonna 2010, vaikka tulot ovat koko ajan vähentyneet

(2008: 367 475 euroa, 2009: 335 443 euroa). Tulot vähenivät markkinatilanteen vaikeutumisen ja kuvaohjelmalakiin tehtyjen muutosten vuoksi. Tarkastusmaksuista kertyi 258 251 euroa ja valvontamaksuista 42 000 euroa.

Tarkastuksen keskimääräiset kustannukset, €

2008	2009	2010	muutos edell., %
190,93	256,23	280,59	+8,7

Syitä tarkastuksen hinnan nousuun ovat Sörnäisten rantatielle muuttamisesta aiheutuvat kustannukset (katselutilan rakentaminen) ja johtajan ja ylitarkastajan osallistuminen lainuudistamistyöryhmien työhön, minkä vuoksi osa-aikaisten tarkastajien työtunteja lisättiin tilapäisesti. Näiden lisäksi elokuvatarkastamon panostukset mediakasvatukseen on kirjattu tarkastustoiminnan kuluiksi, sillä mediakasvatus ei ole opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa solmitussa tulosopimuksessa omana tulosalueenaan.

Palkkauskuluina mitatut työvoimakustannukset, €

2008	2009	2010	muutos edell., %
649 253	671 557	620 240	-7,6

Työvoimakustannukset pienenevät vuoteen 2009 verrattuna 7,6 prosenttiyksiköllä. Vähennys johtui sivutoimisten tarkastajien tehtävien lakkauttamisesta vuoden 2009 lopussa.

3.2. Toiminnan tuottavuus

Kuvaohjelmien ennakkotarkastus

Tavoitteena oli tehokas tarkastustoiminta. Tätä mitattiin tarkastajien määrällä tarkastusta kohden, työajan seurannalla ja tarkastuksen keskimääräisellä tuntihinnalla.

Vuosien 2008 - 2010 määrällinen arvio tarkastettavista kuvaohjelmista on 1600 ohjelmaa. Elokuvatarkastamo ei voi asettaa varsinaisia määrällisiä tavoitteita, koska tarkastettavien kuvaohjelmien määrä riippuu kokonaan ohjelmien maahantuojista ja levittäjistä. Vuonna 2010 jäätin tulosopimuksessa esitetyistä arviosta selvästi.

	2008	2009	2010	muutos edell., %
Tarkastetut pitkät kuvaohjelmat	1040	821	709	-13,5
Tarkastetut lyhyet kuvaohjelmat	568	944	606	-35,9
Tarkastetut kuvaohjelmat yhteensä	1618	1765	1315	-25,5

Vähenneminen johtui vuoden 2009 heinäkuussa toteutuneen lainmuutoksen aiheuttamasta kuvaohjelmien siirtymisestä ennakkotarkastusvelvollisuuden piiristä ilmoitusvelvollisuuden piiriin.

	2008	2009	2010	muutos edell.
Tarkastusten kesto yhteensä, tuntia	2865	2431	1980	-35,9 %
Tarkastajia/tarkastus keskimäärin	1,8	1,7	1,5	-0,2

Tarkastustoiminnan tulostavoite on kaksi tarkastajaa tarkastusta kohden. Tavoitteesta jäätin edellisvuotta enemmän. Tarkastuksen keskimääräisiä kustannuksia arvioitaessa on huomattava, että kustannuksia mitataan minuuteissa, tarkastajien määrää taas tarkastettavaa teosta kohden. Elokvateatterilevitykseen tarkoitetuilla elokuvilla on yleensä 3-5 tarkastajaa, samoin elokuvien trailereilla. Tallennelevitykseen tarkoitetuilla kuvaohjelmilla tarkastajia on yleensä yksi tai kaksi.

Tarkastusten keskimääräinen käsittelyaika

Tarkastusten käsittelyaikaa on seurattu vasta vuoden 2005 alusta sähköisten tarkastus- ja ilmoitusjärjestelmien tultua käyttöön. Tarkastukset on jaettu viiteen eri kategoriaan toisaalta keston, toisaalta levityformaatin mukaan. Katgoria Muut kuvaohjelmat -luokka sisältää muut kuin 35 mm:n elokuvat.

<i>2008</i>	Tarkastus- prosessin kesto	Kpl	
Alle 3 minuutin kuvaohjelmat	1 vrk 20 h	295	
Kuvaohjelmat 3 - 59 min	10 vrk 12 h	273	
Teatterilevityselokuvat 60 - 240 min	2 vrk 23 h	177	
Muut kuvaohjelmat 60-240 min	11 vrk 10 h	729	
Pitkät yli 4 tunnin ohjelmat	17 vrk 10 h	134	
Yhteensä	9 vrk 3 h	1608	
<i>2009</i>	Tarkastus- prosessin kesto	Kpl	muutos ed. vuoteen
Alle 3 minuutin kuvaohjelmat	2 vrk 14 h	283	+ 18 h
Kuvaohjelmat 3 - 59 min	10 vrk 14 h	482	+ 2 h
Teatterilevityselokuvat 60 - 240 min	2 vrk 13 h	171	- 10 h
Muut kuvaohjelmat 60-240 min	7 vrk 17 h	540	- 3 vrk 19 h
Pitkät yli 4 tunnin ohjelmat	13 vrk 16 h	89	- 3 vrk 18 h
Yhteensä	7 vrk 11 h	1565	-1 vrk 16 h
<i>2010</i>	Tarkastus- prosessin kesto	Kpl	muutos ed. Vuoteen
Alle 3 minuutin kuvaohjelmat	1 vrk 22 h	309	- 16 h
Kuvaohjelmat 3 - 59 min	7 vrk 11 h	297	- 2 vrk 21
Teatterilevityselokuvat 60 - 240 min	2 vrk 11 h	178	- 2 h
Muut kuvaohjelmat 60-240 min	7 vrk 14 h	451	- 3 h
Pitkät yli 4 tunnin ohjelmat	10 vrk 1 h	80	- 3 vrk 15 h
Yhteensä	5 vrk 16 h	1315	1 vrk 19 h

Kuvaohjelmatarkastusten käsittelyaika on lyhentynyt keskimäärin kahdella vuorokaudella verrattuna vuoteen 2009. Elokvatarkastamon asiakaspalvelu on siltä osin parantunut. Parannus johtuu tarkastettujen kuvaohjelmien määrän vähenemisestä.

Tulosopimuksessa ei ole erikseen asetettu tavoitteita käsittelyajoille.

Ilmoitusten käsittely ja rekisteröiminen

Elokuvatarkastamon tavoitteena oli tehokkaasti toimiva ilmoitus- ja rekisteröintijärjestelmä. Mittarina oli rekisteröintimäärä suhteessa suunnittelu- ja työvoimakustannuksiin.

Rekisteröityjä (tarkastettuja ja ilmoitettuja kuvaohjelmia yhteensä)

2008	2009	2010	muutos edell., %
20 304	44 540	61 339	+27,4

Rekisteröintejä lisäsivät ennen muuta tv-yhtiöiden tilausohjelmalveluilmoitukset. Yhtiöt ilmoittivat lain edellyttämällä tavalla mm. suuria määriä päivittäisiä uutis- ja ajankohtaisohjelmiaan, jotka ne asettivat tilausohjelmalveluun nettisivuilleen.

Sähköisten järjestelmien suunnittelu, kehittäminen ja ylläpito on ollut elokuvatarkastamolle palkkauskustannusten jälkeen suurin yksittäinen menoerä monena vuonna. Elokuvatarkastamon tavoitteena on ollut, että asiointi tapahtuisi pääosin sähköisten järjestelmien välityksellä. Tähän on järjestelmien kehitystyöllä päästykin, tarkastushakemuksista ja ilmoituksista 99 prosenttia tehdään sähköisten järjestelmien kautta. Vuonna 2010 tietojärjestelmien kehitystyötä jatkettiin kehittämällä asiakashallintajärjestelmää.

Lausunnot viranomaisille

Tavoitteena oli kustannustehokas lausuntomenettely. Mittarina voidaan periaatteessa käyttää lausuntojen määrää suhteessa käytettyyn työaikaan. Lausunnot ovat kuitenkin varsin erityyppisiä, eivätkä siten keskenään vertailukelpoisia. Vuonna 2009 annettujen lausuntojen määrää ja niihin käytettyä työaika voidaan pitää melko tavanomaisina.

Tutkittavat määrät

2008: 756 kuvaohjelmaa
 2009: 255 kuvaohjelmaa
 2010: 5 kuvaohjelmaa

Vuonna 2010 katsottiin Viestintäviraston lausuntoa varten 5 kuvaohjelmaa.

Asiakaspalvelu

Tavoitteena oli työn tehokkuutta ja mielekkyyttä lisäävä organisointi ja panostus asiakaspalvelua parantavaan tekniikkaan. Elokuvatarkastamon Internet-sivuja parannettiin ja luotiin yleisölle ikärajaäänestysmahdollisuus. Sähköisiä tarkastus- ja ilmoitusjärjestelmiä kehitettiin edelleen. Palvelua täydentää Kansallisen audiovisuaalisen arkiston ja VET: n yhteinen Elonet -tietokanta.

3.3. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Tarkastamon maksullisen toiminnan tulostavoitteeksi vuosille 2008–2010 on opetusministeriö vahvistanut 300 000 euroa vuodessa. Tulot kolmelta viime vuodelta ovat olleet:

Tulot	2008	2009	2010	muutos edell., %
Tarkastus-toiminnasta	367 475	310 643	258 251	-16,9
Valvontamaksut	-	24 800*	42 000*	+41,0
Yhteensä	367 475	335 443	300 250	-10,5

* Valvontamaksu oli vuonna 2009 400 euroa ja vuonna 2010 800 euroa kutakin ilmoittajaa kohti.

Tulostavoite ylittyi vuonna 2010 enää rimaa hipoen. Tulos on huonontunut lähinnä lainmuutosten seurauksena, sillä kuvaohjelmamarkkinoiden tilanne on hyvä, lukuun ottamatta tallennelevitystä, sen volyymit laskevat vuosi vuodelta. Heinäkuusta 2009 alkaen televisiossa ennen klo 21 esitettyjä kuvaohjelmia ei ole enää tarvinnut tarkastuttaa, kun niitä on levitetty tilausohjelmalvelussa tai tallennelevityksessä. Lainmuutosta valmisteltaessa arvioitiin, että valvontamaksun kertymällä korvattaisiin tarkastustulojen menetykset, mutta näin ei käynyt.

VALTION ELOKUVATARKASTAMON
KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA v.2010

TUOTOT

Maksullisen toiminnan
tuotot

Tuotot kuvaohjelmien tarkastuksesta ¹⁾	258 251,00
Valvontamaksut ²⁾	42 000,00
	300 251,00

TUOTOT YHTEENSÄ

KUSTANNUKSET

Maksullisen toiminnan
erilliskustannukset

Aineet ja tarvikkeet	12 973,00
Henkilöstökustannukset	310 696,00
Vuokrat	72 758,00
Palvelujen ostot	156 655,00
Muut erilliskustannukset	4 478,00

ERILLISKUSTANNUKSET
YHTEENSÄ

557 560,00

KÄYTTÖJÄÄMÄ

257 309,00

Maksullisen toiminnan osuus
yhteiskustannuksista

Tukitoimintojen kustannukset	71 547,00
Poistot	1 728,00
Korot	-
Muut yhteiskustannukset	-
Osuus yhteiskustannuksista	73 275,00

KOKONAISKUSTANNUKSET
YHTEENSÄ

630 835,00

ALIJÄÄMÄ

330 584,00

¹⁾ Sisältää tulot kuvaohjelmien tarkastuksesta (858/2000).

²⁾ Valvontamaksut 1.7.2009 (775/2000, 29.5.2009/381, 6 luku § 21)

Maksullisen toiminnan erilliskustannukset olivat 557 560 euroa. Kustannukset vuoteen 2009 verrattuna laskivat 65 316 euroa eli 10,5 %. Erilliskustannuksista sekä palvelujen ostot että henkilöstökustannukset vähenivät ja vuokratkustannukset nousivat. Vuokrien nousu johtui muutosta suurempiin tiloihin ja vuokran maksamisesta neljän kuukauden ajan sekä Jaakonkadun että Sörnäisten rantatien tiloista. Käyttäjäämä on laskenut myös

10,5 %. Tämä johtuu sekä toiminnan tuottojen että maksullisen toiminnan erilliskustannusten laskusta.

Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista laski. Tämä johtuu tukitoimintojen kustannusten osuuden pienenemisestä. Työaika-raportteihin perustuvat laskelmat osoittavat, että vuonna 2010 hallinnon tulosalueilla (ilmoitusten, lausuntojen, jälkivalvonnan sekä asiakaspalvelun) työskentelevien henkilöiden työ-kustannuksista pienempi osa siirtyi tarkastustoiminnan tulosalueelle kuin vuonna 2009. Siten myös kokonaiskustannukset ovat laskeneet 13,2 %. Alijäämä on vähentynyt 15,5 %:a.

	2008	2009	2010	muutos edell., %
	€	€	€	€
Maksullisen toiminnan tuotot	367 475	335 443	300 250	-10,5
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset	543 205	622 876	557 560	-10,5
Käyttäjäämä	-175 730	-287 430	-257 309	-10,5
Osuus yhteiskustannuksista	92 614	103 892	73 275	-29,5
Kokonaiskustannukset yhteensä	635 819	726 768	630 835	-13,2
Alijäämä	268 344	391 325	330 584	-15,5

3.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Valtion elokuvatarkastamolla ei ollut yhteisrahoitteista toimintaa.

4. Tuotokset ja laadunhallinta

4.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Valtion elokuvatarkastamon laissa määrättyjä suoritteita ovat kuvaohjelmien tarkastukseen perustuvat ikäraja-päätökset, kuvaohjelmien rekisteröinnit, luvat esittää kuvaohjelmia 18 vuotta nuoremmille niitä tarkastuttamatta erityisissä tilaisuuksissa, lausunnot viranomaisille sekä julkinen luettelo tarkastetuista kuvaohjelmista.

Näiden lisäksi elokuvatarkastamolla on julkishyödykkeitä, kuten kuvaohjelmien sääntelyä koskevia tiedotteita, esitteitä ja tietoisukuja sekä muita suoritteita, kuten erilaisia tietopalveluita, neuvontaa ja mediakasvatukseen liittyvää valistustoimintaa.

Elokuvatarkastamon tulostavoitteet vuosille 2008 - 2010 ovat:
1600 kuvaohjelmatar-kastusta ja vastaavaa ikäraja-päätöstä,
22 500 kuvaohjelmien rekisteröintiä,
25 esityslupaa,
8 lausuntoa ja
1 kuvaohjelmaluettelo Internetissä.

Tarkastettuja kuvaohjelmia ja samalla tarkastukseen perustuvia ikäraja päätöksiä 2010 oli 1315, kuvaohjelmien rekisteröintejä oli kaikkiaan 61 339, esityslupia 24, kymmenen lausuntoa sekä yksi tarkastamon Internet-sivuilla julkaistu sähköinen kuvaohjelmaluettelo. Määrien kehitystä on kuvattu edellisissä luvuissa. Tulossopimuksen arvioista jäätin merkittävästi vain tarkastettujen kuvaohjelmien osalta. Tarkastettavien kuvaohjelmien määrään elokuvatarkastamo ei voi vaikuttaa, levittäjät ja esittäjät tekevät tarkastuspäätökset oman toimintastrategiansa perusteella.

Yhä kasvava alue elokuvatarkastamon työssä on erilainen tiedotus- ja valistustoiminta sekä mediakasvatukseen liittyvä yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Elokuvatarkastamon johtaja on ollut jäsenenä liikenne- ja viestintäministeriön lasten ja nuorten mediafoorumissa, Lapsiasiavaltuutetun neuvottelukunnassa sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton mediakasvatuksen ohjausryhmässä. Elokuvatarkastamo on ollut mukana mm. peliraati.fi -sivuston ja lasten mediabarometri -tutkimushankkeen ohjausryhmässä ja osallistunut mediakasvatusmateriaalin tuottamiseen ja osallistunut erilasiin mediakasvatushankkeisiin. Mediakasvatus on liitetty yhden tarkastajan viran erityisalueeksi, mutta vuonna 2010 siihen panostettiin niin, että kaksi tarkastajaa osallistui mediakasvatus- ja tiedotushankkeisiin.

4.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Valtion elokuvatarkastamon tulostavoitteena on ollut hyvä asiakaspalvelu ja asiakaslähtöinen toimintamalli. Tarkastamon palvelukyky on suoritteiden kasvu ja henkilökunnan määrä huomioon ottaen edelleen hyvä.

Vuonna 2010 suoritettussa asiakaskyselyssä elokuvatarkastamo sai yleisarvosanaksi 8.2, lähes 80 prosentin mielestä ikärajat olivat yleensä sopivia ja myös johdonmukaisia tai melko johdonmukaisia. Asiakaspalvelun laatuun on kiinnitettävä jatkossa enemmän huomiota. Huomattavaa parannusta on kuitenkin tapahtunut mm. tarkastusten käsittelyajoissa. Ikärajoihin liittyvä yleisöpalaute on myös vähentynyt, joten yleisön tyytyväisyys ikäraja päätöksiin näyttää siltä osin parantuneen edelliseen vuoteen verrattuna.

5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tilanne 31.12.2010

	2008	2009	2010
Vakinaisten työntekijöiden lukumäärä (n/m)	10 (6/4)	12	13 (8/5)
Vakinaisten työntekijöiden osuus henkilöstöstä, %	53	60	100
Määräaikaisten työntekijöiden lukumäärä	9	8	0
Määräaikaisten työntekijöiden osuus henkilöstöstä, %	47	40	0
Kokoaikaisten työntekijöiden lukumäärä (n/m)	12	11	11
Kokoaikaisten työntekijöiden osuus henkilöstöstä, %	55	55	81
Osa-aikaisten työntekijöiden lukumäärä vuoden lopussa (n/m)	7	9	2 (1/1)
Osa-aikaisten työntekijöiden osuus henkilöstöstä vuoden lopussa, %	37	45	15
Henkilötyövuodet	14	14	13,5
Henkilöstön keski-ikä vuoden lopussa (vakinaiset)	50	50	53
Sairauspoissaolot (pv/htv)	4,2	3,5	6,7
Työterveyshuollon kustannukset, €/htv	359	542	430

Tulosopimuksessa vuosille 2008 -2010 on tarkastamon tavoitteeksi asetettu henkisesti ja fyysisesti hyvinvoiva, työhönsä motivoitunut ja pätevyydeltään jatkuvasti kehittyvä henkilökunta. Tavoitteisiin pyritään työhyvinvointia ja johtamista edistämällä, yhteisin koulutustapahtumin, henkilökohtaisella koulutuksella sekä viraston palkkausjärjestelmää ja tulospalkkiomenetelmiä kehittämällä.

Henkilöstö-, talous- ja tietohallintoon liittyvää koulutusta hankittiin näistä alueista vastaaville. Henkilöstölle annettiin myös ajantasaista tietoa kuvaohjelmalainsäädännön uudistamishankkeesta. Osa tarkastajista osallistui johonkin alan kansainväliseen konferenssiin.

Vuonna 2010 elokuvatarkastamossa ei ole enää määräaikaista henkilöstöä ja osa-aikaistenkin määrä on vähentynyt merkittävästi. Henkilöstön keski-ikä on melko korkea, eikä tilanne todennäköisesti kovin nopeasti muutu, sillä työntekijöiden vaihtuvuus on erittäin pientä. Osa-aikainen henkilöstö työskentelee osa-aikaisena omasta tahdostaan.

Henkilöstön ikäjakauma

	20- 30 v.	31-40v.	41-50v.	51-60v.	61v. -
2008:	-	2	9	7	1
2009:	-	2	7	9	1
2010:	-	2	-	10	1

Henkilökunnalle kustannettiin liikunta- ja kulttuurilippuja fyysisen ja henkisen terveyden ylläpitämiseksi. Näiden kustannukset vuonna 2010 oli 4 480 euroa (332 €/htv) (vuonna 2009: 4754 euroa, 339 €/htv). Koulutusta on kustannettu noin 1 015 eurolla (75 €/htv) (vuonna 2009 10 220 euroa, 730 €/htv). Panostukset henkilökunnan maksulliseen koulutukseen ovat vuonna 2010 olleet vähäiset huonon taloustilanteen vuoksi.

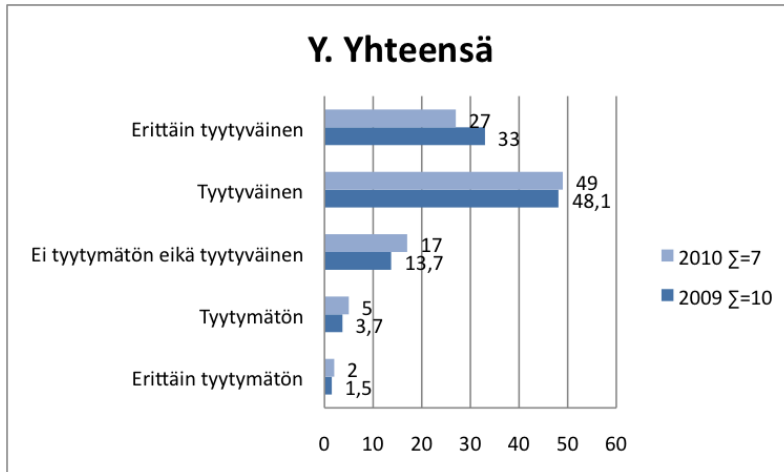
Elokuvatarkastamo tarjosi myös edellisen vuoden tapaan tarvittaessa joko yksityistä tai ryhmätyönohjausta pornografisten ja väkivalta-aineistojen katseluun liittyen. Osa tarkastajista käytti mahdollisuutta yksityiseen työnohjaukseen.

Työtyytyväisyys

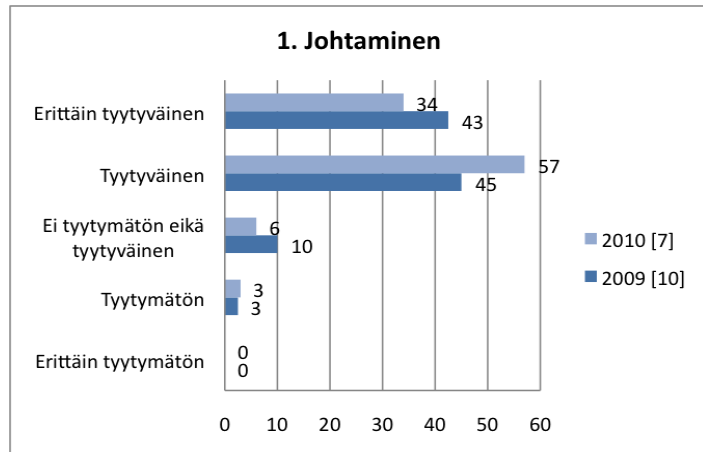
VMBaro –työtyytyväisyyskysely on tehty vuosittain vuodesta 2007 alkaen.

Vastausprosentti on vaihdellut vuosittain 46:n ja 71 välillä. Vuonna 2010 vastausprosentti oli 64 %. Viranhaltioiden pienen kokonaismäärän vuoksi kyselyn tuloksia ei voi vertailla eri ryhmien, kuten naisten ja miesten tai erilaisessa tehtävässä olevien välillä.

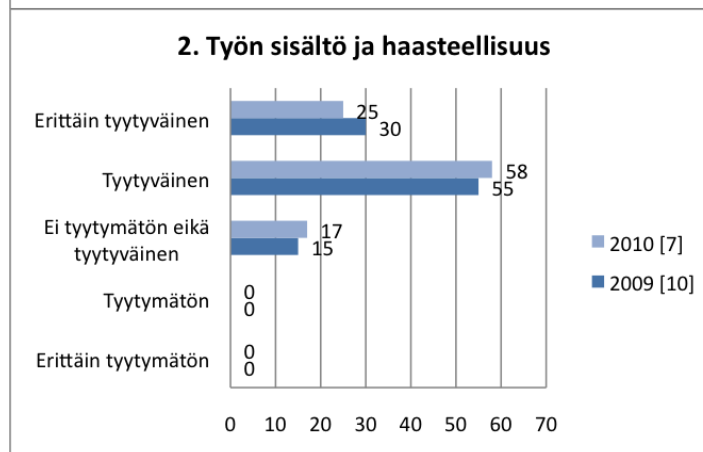
Pääsääntöisesti suurin osa viraston henkilöstöstä on vähintään tyytyväinen viraston ja sen johdon toimintaan. Lähes kaikilla osa-alueilla on erittäin tyytyväisten osuus kuitenkin hivenen pienentynyt, eniten tyytymättömyys on lisääntynyt palkkauksen osalta, mutta lähes kaksi kolmasosaa vastaajista on kuitenkin tyytyväinen tai erittäin tyytyväinen palkkukseensa. Kokonaisuutena kolme neljänestä on erittäin tyytyväinen tai tyytyväinen elokuvatarkastamoon työpaikkana.

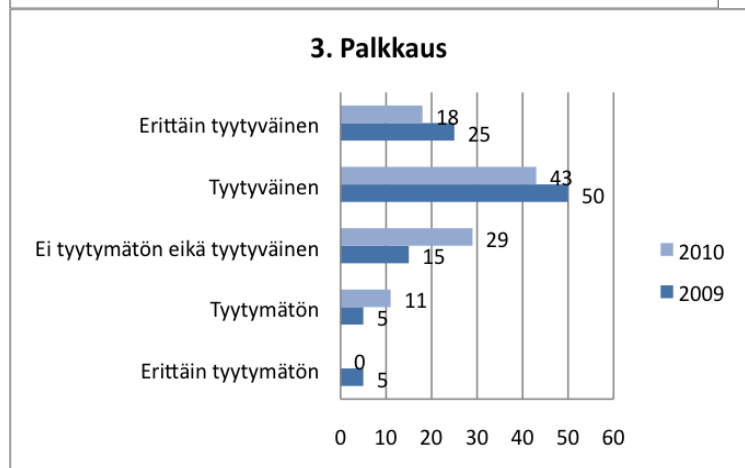
Johtaminen

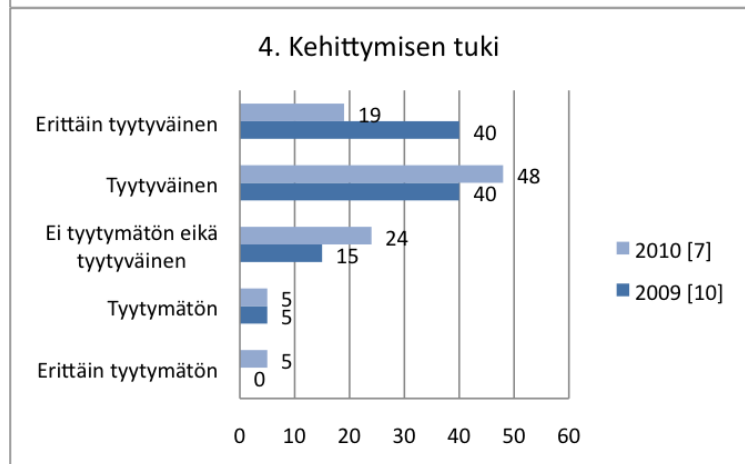
Työn sisältö ja haasteellisuus

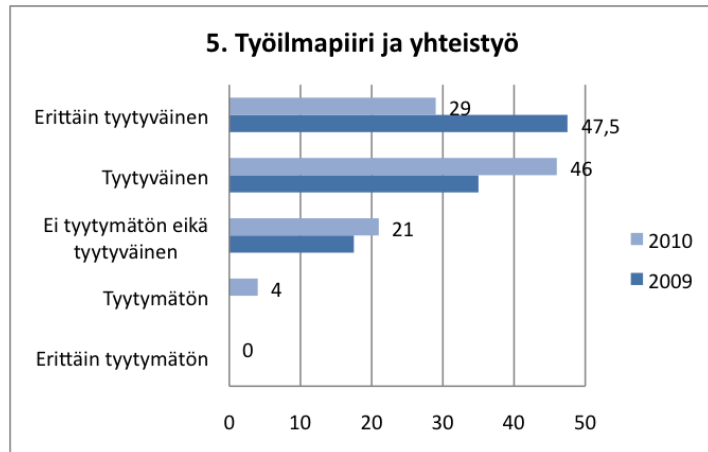
Palkkaus

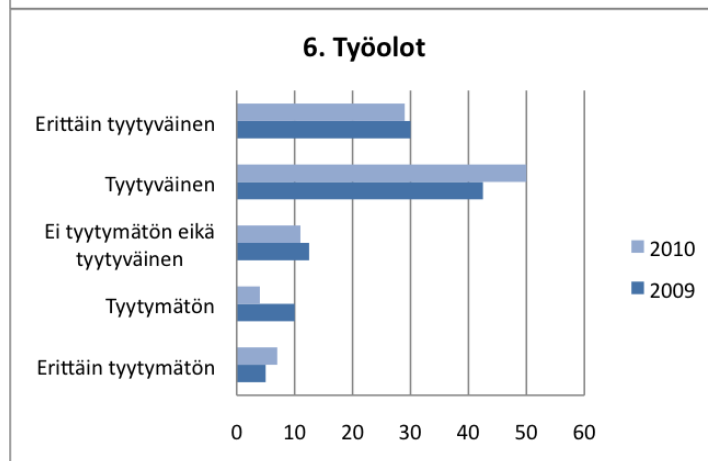
Kehittymisen tuki

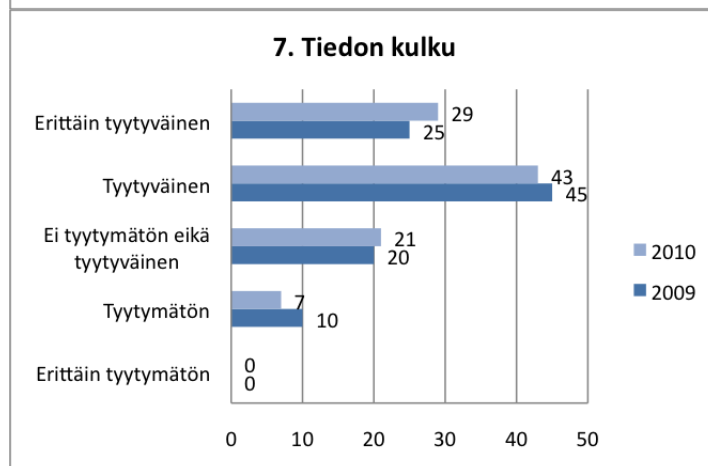
Työilmapiiri ja yhteistyö

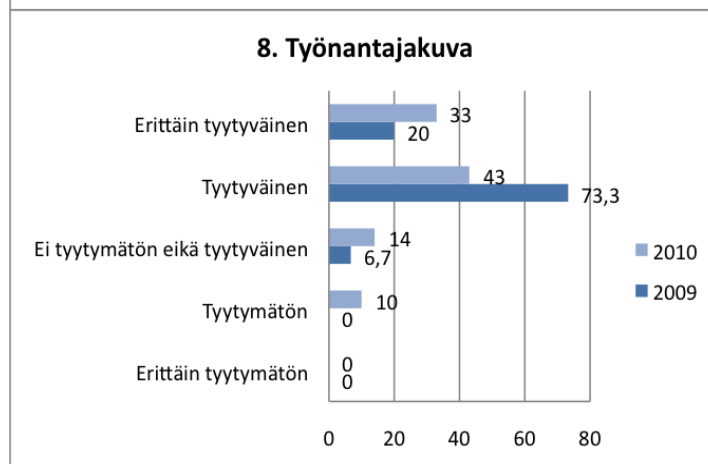
Työolot

Tiedon kulku

Työnantajakuva

6. Tilinpäätöslaskelmien analyysi

Vuonna 2010 elokuvatarkastamon bruttotulot kuvaohjelmien tarkastuksesta ja valvontamaksuista laskivat 35 192 €. Vuoden 2010 palkkamenot laskivat 7,6 prosenttia.

Bruttomenot 2008:	1 016 627,18 €
Bruttotulot 2008:	367 670,30 €
Nettomenot 2008:	648 956,88 €
Bruttomenot 2009:	1 207 937,40 €
Bruttotulot 2009:	335 442,87 €
Nettomenot 2009:	873 494,53 €
Bruttomenot 2010:	1 126 641,19 €
Bruttotulot 2010:	300 250,71 €
Nettomenot 2010:	826 390,48 €

Vuoden 2010 suuria menoeriä olivat vuokrat 141 101 euroa, Sörnäisten rantatielle rakennetun elokuvien katselusalin rakennuskustannukset 141 966 euroa ja tietojärjestelmien suunnittelukustannukset 45 706 euroa.

Valtion elokuvatarkastamon toimintamenomomentin 620 000 euron (momentti 298007) lisäksi elokuvatarkastamo sai kalustomäärärahaa 75 000 euroa (momentti 2980704) ja mediakasvatushankerahaa 3395 euroa (momentti 298052254).

Siirtomäärärahat vuodelle 2009:	
Toimintamenomomentti	199 824,89 €
Siirtomäärärahat vuodelle 2010:	
Toimintamenomomentti	151 330,36 €
Siirtomäärärahat vuodelle 2011:	
Toimintamenomomentti	25 242,54 €

Siirtomääräraha on vähentynyt 83,3 % vuodesta 2010. Vuoden 2010 siirtomäärärahat käytettiin pääasiassa uusien tilojen rakentamiseen ja ne loppuivat elokuussa 2010.

7. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Valtion elokuvatarkastamo kuuluu kooltaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ja koko valtionhallinnon pienimpiin virastoihin. Näin myös sisäinen valvonta ja sen arviointi asettuvat tarkastamon kohdalla keskimääräistä pienempiin mittasuhteisiin.

Valtion elokuvatarkastamo on arvioidessaan sisäistä valvontaansa käyttänyt valtiovarainministeriön suositusta "Valtion viraston ja laitoksen sekä rahaston sisäinen valvonta ja riskienhallinta" (2005) ja siihen sisältyvää arviointikehikkoa.

1. Sisäinen toimintaympäristö ja toimintarakenteet

Valtion elokuvatarkastamolla on viraston toimintaa tukeva neuvottelukunta. Neuvottelukunta käsittelee elokuvatarkastamon toiminnan kehittämissuuntia ja toimintalinjoja, tekee niitä koskevia aloitteita ja edistää elokuvatarkastamon yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Elokuvatarkastamon johtaja vastaa tarkastamon toiminnasta ja allekirjoittaa tulossopimuksen opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Elokuvatarkastamon vuonna 2001 hyväksytty työjärjestys on päivitetty uuden hallintomallin mukaiseksi keväällä 2010. Vastuut, tehtävät ja valtuudet on siinä määritetty asianmukaisesti. Tarkastamossa on sovellettu omaa palkkausjärjestelmää vuodesta 2004 alkaen. Toimenkuvia ja henkilökohtaista osaamista arvioidaan vuosittain kehityskeskusteluissa. Palkkausjärjestelmän kehittämistä on pohdittu henkilökunnan yhteisissä kokouksissa. On myös sovellettu kokeiluluontoisesti tulospalkkiojärjestelmää.

Elokuvatarkastamolla on toimivat sähköiset tarkastus- ja ilmoitusjärjestelmät sekä maksuton julkinen ikärajahakujärjestelmä ja päätösten tietokanta. Julkiseen käyttöön on tarkoitettu myös Kansallisen audiovisuaalisen arkiston kanssa yhteinen elokuvatietokanta ELONET. Vanhimmat pysyvästi säilytettävät päätösasiakirjat ja kirjeenvaihto on lain edellyttämällä tavalla talletettu Kansallisarkistoon, ja niistä on kuvattu mikrofilmit tarkastamon ja tutkijoiden käyttöön.

ARVIO TOIMINTAYMPÄRISTÖN TILASTA: Elokuvatarkastamon toimintaympäristö on jatkuvasti monimutkaistunut ja lastensuojelulliset haasteet muuttuneet vaikeammiksi. Audiovisuaalisen ympäristön digitalisoituminen, konvergenssi ja erityisesti Internet kuvaohjelmien tärkeänä levityskanavana ovat asettaneet suuria haasteita kuvaohjelmien sääntelylle. Internet kuvaohjelmien levitysalustana ja sosiaalisena ympäristönä on muuttamassa elokuvatarkastamon toimintaympäristöä ratkaisevasti. Sääntely ja valvonta ovat vaikeutuneet. Kuvaohjelmien sääntelyn käynnissä oleva laajamittainen uudistustyö laajentaa vuonna 2012 elokuvatarkastamon tehtäväkenttää mediakasvatuksen ja - tutkimuksen suuntaan. Tehtävien laajentuessa myös virasto muuttuu Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskukseksi.

Valtion tuottavuusohjelma asettaa lähivuosina henkilöstövähennysvelvoitteita myös elokuvatarkastamolle. Osittain tuottavuusohjelmaan, osittain muuttuneeseen tarkastus- ja taloustilanteeseen liittyen tarkastamo päätti vuoden 2009 lopussa lakkauttaa kaikki sivutoimisten tarkastajien tehtävät. Ne vastasivat yhteensä yhtä henkilötyövuotta. Henkilöstön hyvinvoinnista on huolehdittu järjestämällä asianmukaista työterveyshuoltoa, tukemalla liikunta- ja kulttuuriharrastuksia ja hankkimalla tarpeenmukaista lisä- ja täydennyskoulutusta.

Elokuvatarkastamo siirsi vuonna 2009 talous- ja henkilöstöhallinnon toimintojaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan palvelukeskukseen Hämeenlinnaan. Palvelukeskuksen käynnistysvaiheessa toimintaan on liittynyt viraston näkökulmasta myös ongelmia. Vuoden 2010 palvelukeskuksen maksut olivat 13 195 euron (8 644 euroa 1.5. -31.12.2009). Hankkeen tuottavuustavoitteiden on arveltu toteutuvan vasta pitkällä aikavälillä.

Tavoitteiden asettaminen

Elokuvatarkastamolla on tulossopimuksessa määritellyt tavoitteet ja ydintehtävät.

ARVIO TAVOITTEIDEN ASETTAMISESTA: Tavoiteasettelu on toimintaa ohjaavan lain mukainen ja liittyy saumattomasti opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan toimialan tavoitteisiin.

Riskien tunnistaminen ja arviointi

Taloushallinnon osalta riskien tunnistaminen ja hallinta perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön maksupisteitä koskevaan taloussääntöön. Tulossuunnittelussa, tulosneuvotteluissa ja tulossopimuksissa toteutuu opetus- ja kulttuuriministeriön suorittama viraston tuloksellisuutta koskeva valvonta. Tietohallinnon järjestelmät on suojattu asianmukaisesti. Elokuvatarkastamolla on ajanmukainen valmiussuunnitelma.

ARVIO RISKIEN TUNNISTAMISESTA JA ARVIOINNISTA: Riskien tunnistaminen ja arviointi on yleisesti ottaen riittävällä tasolla. Tuloksellisuutta koskeva riski on tarkastustulojen epävarma kertymä. Tarkastustulojen määrä on kokonaan riippuvainen kuvaohjelmien liikealasta ja sen yleisestä kehityksestä sekä myös lainsäädännön kehityksestä. Yleinen riski on, että kuvaohjelmien sääntely ei uudistushankkeesta huolimatta pysty vastaamaan teknologisen ja markkinakehityksen haasteisiin.

Valvontatoimenpiteet (kontrollit)

ARVIO: Keskeiset valvontatoimenpiteet kattavat riittävästi sekä talous- että tietohallinnon kuten myös henkilöstöhallinnon.

Tiedonkulku

Elokuvatarkastamolla on viestintäsuunnitelma, joka kattaa sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän. Sisäisessä viestinnässä käytetään henkilöstökokouksia, tarkastajien kokouksia, intranetiä ja sähköpostia. Virastossa tuotetaan tuloksellisen johtamisen edellyttämät olennaiset tiedot. Lisäksi virasto tuottaa tarpeen mukaan toimintaansa liittyviä julkaisuja. Virastolla on ulkoisen tiedotuksen osalta sopimus STT:n kanssa. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisäämiseksi ulkoisessa tiedotuksessa tulisi panostaa enemmän medianäkyvyyteen ja proaktiiviseen viestintään, mutta pienten voimavarojen vuoksi siinä ei ole onnistuttu.

Helsingissä 7.3.2011

Maarit Pietinen
Johtaja